

Mogući utjecaji govornog sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora djece rane i predškolske dobi

Lovrić, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:993188>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKE STUDIJE

SARA LOVRIĆ

ZAVRŠNI RAD

MOGUĆI UTJECAJ GOVORNOGA SADRŽAJA
TELEVIZIJSKIH EMISIJA ZA DJECU NA RAZVOJ
GOVORA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Petrinja, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKE STUDIJE
(Petrinja)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Sara Lovrić

TEMA: Mogući utjecaj govornoga sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora djece rane i predškolske dobi

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Vladimira Velički

SURADNICA PRI IZRADI ZAVRŠNOG RADA: Božica Vuić, prof.

Petrinja, rujan 2020.

Sadržaj

SAŽETAK	4
SUMMARY	5
1. UVOD	6
2. GOVOR	7
2.1. Razvoj govora od 1. do 6. godine	7
2.2. Govor usmjeren na dijete	9
2.3. Pragmatički i semantički aspekt govora	10
3. UTJECAJ TELEZIVIJSKOGA SADRŽAJA NA RAZVOJ DJETETOVA GOVORA	11
3.1. Pozitivni utjecaj televizijskoga sadržaja	11
3.2. Negativni utjecaj televizijskoga sadržaja	13
4. ISTRAŽIVANJE	16
4.1. Predmet, cilj i hipoteza istraživanja	16
4.2. Uzorak ispitanika	16
4.5. Rezultati istraživanja	19
4.6. Zaključak	24
5. ANALIZA GOVORNOG SADRŽAJA TELEVIZIJSKIH EMISIJA ZA DJECU ... 26	26
5.1. Analiza: Peppa Pig	26
5.2. Analiza: Klub Mickeyja Mousea	27
5.3. Analiza: Maša i Medvjed	28
6. ZAKLJUČAK	29
LITERATURA	31
Prilozi	33
Izjava o samostalnoj izradi rada	34

SAŽETAK

U ovom radu govori se o mogućem utjecaju govornih sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora djece rane i predškolske dobi.

Govor se intenzivno razvija do djetetove 6. godine života, a mnogi autori tvrde da govorni sadržaj iz okoline općenito, a tako i iz televizijskih emisija, utječe na razvoj govora djeteta. Kroz mišljenja brojnih autora i stručnjaka, u ovom radu prikazuju se mogući pozitivni i negativni utjecaji govornoga sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora te se sugerira kako što kvalitetnije iskoristiti vrijeme koje djeca provedu pred ekranima.

Svrha ovoga rada je pružiti informacije o razvoju govora djece rane i predškolske dobi te važnosti i utjecaju govornoga sadržaja iz okoline na razvoj djetetova govora. Kako bi se okvirno prikazalo znanje roditelja predškolske djece o govoru usmjerenom na dijete te njegovoj važnosti u televizijskim emisijama za djecu, provedeno je *online* istraživanje putem anketnoga upitnika. Također, provedena je i analiza emisija koje djeca najčešće gledaju kako bi se dobio uvid u njihov govorni sadržaj.

Ključne riječi: djeca rane i predškolske dobi, govor, roditelji, televizijske emisije za djecu

SUMMARY

This paper discusses the possible influence of the speech content of television shows for children on the speech development of children of early and preschool age.

Speech development develops intensively until the child is 6 years old, and many authors claim that speech content from the environment in general, and thus from television shows, influences the child's speech development. Through the opinions of numerous authors and experts, this paper presents the possible positive and negative influences of the speech content of children's television shows on speech development and suggests how to make the best use of children's time spent in front of screens in a useful way on speech development.

The purpose of this paper is to provide information on the development of speech in children of early and preschool age and the importance and influence of speech content from the environment on the development of the child's speech. In order to outline the knowledge of parents of preschool children about speech aimed at the child and its importance in television shows for children, an online survey was conducted through a questionnaire. Also, an analysis of the shows that children most often watch in order to gain insight into their speech content was conducted.

Keywords: children of early and preschool age, speech, parents, television shows for children

1. UVOD

TV je tu – htjeli mi to ili ne. S obzirom na to da moramo živjeti s time, onda je najbolje da se obrazujemo i uključimo u djetetovo gledanje televizije, kako bismo to pretvorili u dobro i korisno iskustvo. (Košir, Zgrabljic i Ranfl, 1999).

Djetetov govor razvija se od samog rođenja. U predškolskoj dobi, dok se formiraju dječji govorni obrasci, od velike je važnosti sudjelovati u razvoju govora djece, a u tome na početku najveću ulogu imaju njihovi roditelji. Ipak, iako roditelji imaju najvažniju ulogu, svi jezični modeli iz okoline mogu utjecati na razvoj govora, a između ostaloga i govorni sadržaj televizijskih emisija.

Mišljenja mnogih autora, od koji su neka navedena i u ovom radu, nalažu da su okolina te govorni sadržaj koji dolazi iz okoline od iznimne važnosti za razvoj djetetova govora. Samim time, možemo zaključiti da je i govorni sadržaj televizijskih emisija za djecu, kao govorni sadržaj koji dolazi iz okoline, od jednake važnosti.

U današnje doba, televizijske programe više ne moramo gledati samo na TV prijemu – sada je to moguće i na prijenosnim računalima i mobilnim telefonima. Samim time, djeci su sve više dostupne crtane emisije i slični sadržaji, u svakom trenutku, gdje god se nalazili.

Ako djeca provode vrijeme pred *malim ekranima* bez prisutnosti odraslih, dopušta se televizijskim emisijama da preuzmu ulogu odgojitelja barem nakratko, ne brinući se kako će odgojiti tu istu djecu. Možda televizijski sadržaji i mogu poslužiti kao privremeni odgojitelji i dobri jezični uzori, no zato je bitno znati kakve sadržaje djeca gledaju.

Kako bi se okvirno prikazalo koliko su današnji roditelji svjesni mogućega utjecaja govornoga sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora njihova djeteta te znaju li kakav bi govor u tim emisijama trebao biti, putem anketnoga upitnika provedeno je istraživanje u kojem je sudjelovalo sto dvadeset i pet ($N = 125$) roditelja predškolske djece. Rezultati istraživanja mogli bi poslužiti svim stručnjacima iz područja odgoja i obrazovanja kao polazna točka u daljnjem radu, prikazujući osviještenost roditelja i njihovu razinu znanja o govornom sadržaju televizijskih emisija za djecu te govoru usmjerenom na dijete (GUD). Također, istraživanje bi moglo pomoći roditeljima da osvijeste svoju razinu znanja o navedenome kako bi mogli sigurnije odlučiti pri izboru televizijskih sadržaja.

2. GOVOR

Govor je jedna od četiri osnovne jezične djelatnosti, a prema Pavličević Franić (2018, str. 304), on je „osnovna ljudska djelatnost uspostavljanja i ostvarivanja jezične komunikacije, znatno češća, lakša i brža nego djelatnost pisanja”. Možemo reći da je govor i „sredstvo općenja među ljudima, kojim oni izražavaju svoje misli, emocije i htijenja”. (Šego, 2009, str. 123)

Ive Mesec (2010, str. 8) napominje nam da je za razvoj govora djece važno poticajno okruženje: „Govor je bio i ostao osnovni način komunikacije među ljudima. Preduvjeti za njegov razvoj su: dobro zdravlje, uredno razvijeni govorni organi, uredan sluh, uredan intelektualni razvoj te stimulatívno okruženje”. Slično mišljenje dijeli i logopedinja Nada Benc Štuka (2010) koja se slaže s tim da loš govorni uzor iz djetetove okoline, ili odrastanje u lošoj i nepoticačnoj okolini, mogu uzrokovati poremećaj izgovora.

„I J.B. Gleason (1981) smatra da je okolina izuzetno važna za razvoj govora u djece, te da je govor okoline primarni podatak za dijete kad usvaja jezik, a ono što dijete čini je obrada podataka koje ono čuje u govornoj okolini.” (Blaži, 1994, str. 154)

Kenn Apel i Julie J. Masterson (2004) naglašavaju kako u prvih šest godina života djeteta moramo biti svjesni čimbenika koji utječu na razvoj njegova govora, neovisnih o samom djetetu. Također napominju, obraćajući se roditeljima, da je njihovo aktivno sudjelovanje veoma bitno u razvoju djetetova govora i obogaćivanju njegovih jezičnih sposobnosti.

Slično tome, Ilona Posokhova (1999) kao jednu od tri razine prevencije govornih poremećaja navodi sprječavanje nastanka odstupanja u govoru. Također napominje da ključnu ulogu u tome imaju roditelji.

2.1. Razvoj govora od 1. do 6. godine

Ilona Posokhova (1999) pretpostavlja da se djetetov govor ne počinje razvijati samo od trenutka kad dijete progovori, ili od njegova rođenja, nego još dok je u utrobi majke. Naglašava da se govor razvija slušanjem, a smatra se da dijete još u utrobi čuje i prepoznaje majčin glas. „Dokumentirana

iskustva mnogih roditelja otkrila su zanimljivu pojavu: kada je majka u podmakloj trudnoći (nakon šestog mjeseca, kada je fetusov sluh već razvijen) čitala slikovnicu "svojem trbuhu" prije odlaska na počinak, beba je nakon rođenja prije spavanja najviše voljela slušati upravo tu priču." (2008, str. 13) Time, navedena autorica također napominje da s prevencijom poremećaja govora treba započeti prije nego što se dijete uopće rodi, a to na taj način da roditelji rade na sebi i svojim govornim obrascima jer smatra da roditelji na djecu djelomično prenose svoj govor, ponašanje i umijeće komuniciranja putem genetskih mehanizama.

U knjizi *Kako dijete govori* (Andrešić i sur., 2010) istaknuto je da prvu riječ dijete uobičajeno izgovara u dobi od 9 do 15 mjeseci. Apel i Masterson (2004), s druge strane, tvrde da se djetetova prva riječ javlja u dobi od 7 mjeseci do 1. godine. Andrešić i sur. navode da dijete urednog razvoja u dobi od 15 do 18 mjeseci govori od 5 do 20 riječi, a da do 2. godine koristi do 50 prepoznatljivih riječi. Od 2 do 3 godine, ističu, dijete slaže rečenice od 2, 3 riječi. Slično tome, Apel i Masterson navode da dijete od 1 do 2 godine spaja 2 riječi zajedno u rečenicu, a već od 2 do 3 godine ima riječ za gotovo sve te, jednako kao i druga grupa autora, navode da slaže rečenice od 2, 3 riječi. Nakon 3. godine, tvrde svi istaknuti autori, djeca prepričavaju događaje, upotrebljavaju više rečenica s većim brojem riječi te govore puno razumljivije nego prije.

Očito je da je razvoj govora između 1. i 3. godine vrlo ubrzan i velika je razlika između govora jednogodišnjeg i trogodišnjeg djeteta.

Do 6. godine dijete urednoga razvoja priča priče, izgovara sve glasove pravilno te koristi sve vrste riječi gramatički pravilno, a može izdvojiti i prvi glas u riječi. Ima veliki fond riječi kojim se koristi te glatko komunicira s djecom i odraslima.

Ilona Posokhova (1999) također se slaže s time da starije predškolsko dijete uspješno komunicira s okolinom. Ističe da se razvoj govora i dalje nastavlja te dijete i dalje usvaja nove riječi te usvaja složenije gramatičke strukture.

S obzirom na to da se djetetov govor najintenzivnije razvija od same pojave prve riječi do djetetova polaska u školu, tada je vrlo bitno pozitivno utjecati na njegov razvoj.

2.2. Govor usmjeren na dijete

Postoji osobit način na koji odrasli razgovaraju s malom djecom. Takav način govorenja stručnjaci zovu govorom usmjerenim na dijete (GUD). (Apel i Masterson, 2004, str. 53 i 54)

Prema knjizi navedenih autora, osobine GUD-a su sljedeće: ima poseban ritam i visinu glasa te je muzikalan, ton je viši od uobičajenoga, a visina glasa ide prema gore i dolje češće nego u običnom govoru. Govor je sporiji te se koriste jednostavne riječi i kraće rečenice, jednostavne gramatičke strukture, npr.: „Vidiš loptu? Velika lopta. Zakotrljaj loptu!” umjesto „Pogledaj kako je ova lopta velika. Hoćeš li ju zakotrljati prema meni?” Koristi se naglašavanje važnih riječi u rečenici te sadrži visoki stupanj uzvraćanja, tj. odgovaranje na bebine glasove (Apel i Masterson, 2004; Posokhova, 1999) kao da su prave izjave. Djetetu se daje više vremena da primi i shvati informaciju koju prima.

Isti autori također navode kako su istraživači otkrili da bebe čije majke koriste GUD imaju veći rječnik i gramatički pravilniji govor, da GUD rezultira boljim jezičnim modelima te daje bebi samopouzdanje da bude aktivan sudionik razgovora. Također ističu da djeca koja nisu bila izložena GUD-u, ili nisu imala mnogo tipičnih jezičnih modela, nastavljaju svoj jezični razvoj s minimalnom količinom lingvističkog unosa.

Autorica Blaži (1994, str. 154) također navodi poseban način govora koji odrasli koriste pri razgovoru s djecom, iako ne navodi naziv tog govora. Kao karakteristike tog modela govora, po mišljenju brojnih autora, navodi sljedeće: „kraće rečenice, manje pasivnih konstrukcija, više jednostavnih deklarativnih rečenica, pitanja i imperativa, manje zavisno složenih rečenica i složenih sintagmi, polaganiji način govora s dugim pauzama između izraza, smirena intonacija, konkretni izrazi koji se odnose na “sada” i “ovdje”, smanjeni rječnik poduprt kontekstom ili tzv. “praktično-situacioni jezik” (Ivić, 1987) te puno ponavljanja izraza (Owens, Jr, 1984, J.A.M. Martin 1981, Hoff-Ginsberg, 1986)”. Također navodi autore Hampsona i Nelsona (1993) koji tvrde da djeca čije majke u razgovoru koriste izražajan i melodičan govor, bolje shvaćaju pragmatička nego semantička značenja u govoru.

2.3. Pragmatički i semantički aspekt govora

Prema autorima Apel i Masterson (2004), semantika se odnosi na značenja riječi te odnose među riječima. Djeca već u ranom razdoblju razvoja shvaćaju da se riječima mogu koristiti za izražavanje svojih želja i potreba. Taj skup riječi sa značenjem, koji je isprva ograničen, ubrzano se proširuje tijekom prvih pet godina života djeteta. Prema istim autorima, pragmatika je važan jezični sustav koji se bavi načinima kako se služimo jezikom u društvenim kontaktima. Prema njihovom mišljenju, djeca su ovladala pragmatikom ako znaju slijediti određena pravila komunikacije s drugima, ali i prilagođavati svoj govor ovisno o tome s kime razgovaraju.

Već je spomenuto da je okolina važna za jezični razvoj djece, a televizijske emisije često su dio djetetove okoline. Dijete pomoću okoline uči značenja riječi te ih uči koristiti radi komunikacije. Apel i Masterson navode da djeca u prvih pet godina života uče kako postoje različiti razlozi radi kojih ljudi komuniciraju, a to uče tako što promatraju komunikaciju svojih bližnjih. Jednako tako, djeca mogu promatrati komunikaciju u crtanim filmovima ili televizijskim emisijama, kao i usvajati riječi kojima se likovi u tim emisijama koriste. U sljedećem poglavlju prikazano je na koji način govorni sadržaj televizijskih emisija može utjecati na govor djeteta.

3. UTJECAJ TELEZIVIJSKOGA SADRŽAJA NA RAZVOJ DJETETOVA GOVORA

Mnogi autori slažu se s time da televizija može biti korisna za djetetov razvoj govora ako se pravilno koristi, a također da može biti i štetna ukoliko se koristi nepravilno.

Vlasta Ilišin (2003) navodi rezultate američkoga istraživanja iz 1999. godine koje nam ukazuje na to da o utjecaju medija općenito ovisi više faktora, a neki od njih su izbor i selekcija sadržaja, vrijeme korištenja i uvjeti korištenja.

Jasna Šego (2009) također se slaže da na jezičnu kompetenciju djece i jezično-govorni razvoj, između ostaloga, utječu i mediji.

Roditeljima se savjetuje da za vrijeme gledanja crtanih emisija imenuju likove, opisuju slike, prepričavaju događaje i potiču dijete da i ono imenuje (Benc Štuka, 2010). Blaslov Nadinić (<http://www.djecjivrticlatnalucica.hr/roditelji/44-utjecaj-crtanih-filmova-na-djecu>) ističe da je komentiranje sadržaja koji dijete gleda važno radi vježbanja komunikacije. S time se slaže i Nensi Blažević (2012, str. 490): „Upravo razumijevanje gledanja zahtijeva poznavanje konteksta, a djeca, posebno kad je riječ o sadržajima neprilagođenim njihovom uzrastu, taj kontekst ne mogu poznavati bez pomoći odraslih.“

3.1. Pozitivni utjecaj televizijskoga sadržaja

Kako bi roditelji pomogli svojoj djeci da iskoriste vrijeme provedeno pred televizijom na što bolji način, bitno je da se upoznaju sa svim mogućim pozitivnim stranama televizijskih emisija i nauče ih prepoznati te iskoristiti. S obzirom na to da je u ovom radu riječ o razvoju govora, u sljedećim primjerima navedena su mišljenja nekih autora o tome kako televizija može pozitivno utjecati na razvoj govora djece.

Autori Apel i Masterson (2004) navode da televizija djeci može pružati govorne i jezične uzore, a djeci koja gledaju strane televizijske programe može pomoći kod učenja stranih jezika. Iako se slažu s time da nijedno dijete neće u potpunosti ovladati novim jezikom isključivo putem gledanja

televizije, tvrde da ona ipak nudi slušnu i vizualnu podršku koja im može pomoći u učenju. Također, napominju da televizija može biti ekvivalentom pokretne slikovnice, zbog čega ima potencijal pozitivno utjecati na djetetov jezični razvoj – jednako kao i knjige. Ipak, ističu da je djetetu, jednako kao i prilikom učenja iz knjiga, potrebna pomoć odraslih i pri učenju s televizije.

Navedeni autori ističu istraživanje koje prikazuje da su djeca koja su samo 15 minuta dnevno gledala razvojno prikladne emisije imala vidljivo bolje rezultate u vidu jezičnih vještina od djece koja su dulje vremena dnevno provela gledajući „obične” crtane filmove.: „(...)gledajući razvojno primjerene televizijske emisije vaše dijete može naučiti nove jezične vještine i primjenjivati one koje već posjeduje. Vaš najbolji pristup u odnosu na tu prijetnju je biti aktivan i razuman upravitelj televizijskim navikama svog djeteta.” (isto, str. 122, 123)

Autori spominju i istraživanje stručnjaka za dječji jezik koji su proučavali tip jezika koji se koristi u popularnim dječjim emisijama, poput *Ulice Sezam*, *Muppet Showa* i *Teletubbiesa*. Rezultati pokazuju da se u tim emisijama upotrebljavaju poticajni govorno-jezični modeli, poznati kao govor usmjeren na dijete (GUD). Naveli su karakteristike pozitivnih govornih obrazaca iz navedenih emisija, a one su sljedeće: koriste se riječi poznate djeci i mnogo primjera značenja riječi kad se misli da su te riječi djeci nove. Govor je spor i lagan, a informacija se nudi u skraćenom obliku i ponavlja se dvaput. Struktura rečenice je jednostavna, slična načinu na koji govore djeca. Radnje i predmeti u emisiji prezentiraju se u „sada i ovdje”, a svaka epizoda pruža informaciju koja je zanimljiva i korisna za malu djecu.

Jednako tako, Košir i sur. (1999) navode *Ulicu Sezam* kao pozitivnu emisiju koja djecu, između ostaloga, uči pozitivnim komunikacijskim obrascima.

Ivana Zečević (2010) također spominje istraživanja koja pokazuju da govor usmjeren djetetu u televizijskim sadržajima obogaćuje djetetov govor. Navodi da programi koji mogu pozitivno utjecati na razvoj govora djeteta moraju biti primjereni sadržajem te pružati korisne i jasne informacije u kratkim i jednostavnim rečenicama te sporim govorom, kako bi dijete moglo u potpunosti razumjeti sadržaj koji gleda.

Jasna Šego (2009) slaže se s time da mediji igraju važnu ulogu u poticanju jezično-govornoga razvoja djece te da kvalitetni crtani filmovi i televizijske emisije mogu prenositi znanja i pozitivno djelovati na razvoj dječje komunikacijske kompetencije. Također ističe i da kvalitetan televizijski

program potiče dječju radoznalost, poučava, otkriva djetetu nove svjetove i ideje, bogati njegov rječnik te ga motivira na pozorno slušanje. Tvrdi i da televizijske emisije mogu biti veoma korisne, a da nakon odgledane roditelj treba razgovarati s djetetom o tome što je vidjelo.

Vlasta Ilišin (2003) prikazuje opis pristupa pri gledanju televizijskih emisija koji daje dobre učinke: „(...)zajedničko gledanje i razgovor o tome s djecom, ali manje kao posljedica roditeljske želje za oblikovanjem dječjeg televizijskog iskustva, a više kao posljedica uživanja u istim programima (Desmond i drugi, 1985:476)”.

Pedagoginja Maja Blaslov Nadinić (<http://www.djecjivrticizlatnalucica.hr/roditelji/44-utjecaj-crtanih-filmova-na-djecu>) ističe neke dobre strane televizijskih emisija za djecu, kao što su poticanje razvoja slušanja, razumijevanja i pamćenja te približavanje slova, čitanja i stranih jezika djeci. Savjetuje roditeljima da za iskorištavanje pozitivnih strana televizijskih emisija komentiraju gledane sadržaje s djecom i na taj način vježbaju komunikaciju.

3.2. Negativni utjecaj televizijskoga sadržaja

Jednako kao što je bitno poznavati pozitivne strane televizijskih emisija u svrhu što boljeg iskorištavanja istih, bitno je poznavati i negativne strane. Na taj način, roditelji bi mogli ukloniti ili smanjiti sve sadržaje koji imaju potencijal negativno utjecati na razvoj govora njihove djece.

Košir i sur. (1999, str. 103) navode što su o gledanju televizije odgovorila djeca u istraživanju Barbare Tobias:

„Kada gledam televiziju s roditeljima, o onome što smo gledali ne razgovaramo.”

„Život bez televizije ne bi bio pust i dosadan, jer bi ljudi više razgovarali i međusobno se družili.”

Govor usmjeren djetetu u crtanim emisijama već je naveden kao pozitivna karakteristika te nešto što bi crtane emisije trebale sadržavati kako bi pozitivno utjecale na razvoj govora. Zato već spomenuti autori Apel i Masterson naglašavaju da treba paziti na one emisije koje ne sadrže GUD, a to su najčešće emisije koje nisu namijenjene djeci, već odraslima. Ističu da takve emisije imaju malu korist za razvoj govornih vještina kod djece. Također, ako se osvrnemo na njihovu tvrdnju

da televizija može pružati govorne i jezične uzore, možemo zaključiti da to ne moraju biti samo dobri, nego i loši uzori.

Kao prilog tome, važno je spomenuti jedno istraživanje provedeno u Indiji, s mladom djecom školske dobi, koje pokazuje kako više od 60% djece promijeni govor i naglasak nakon gledanja crtanih filmova. Ističu da je to zato što djeca kopiraju svoje uzore u crtanim filmovima na sve moguće načine, uključujući i način govora. (Habib i Soliman, 2015)

Apel i Masterson ukazuju i na važnost dužine vremena provedenoga pred televizijom. Spominju istraživanja koja dokazuju da što više sati dnevno djeca provedu gledajući televiziju, to su njihove jezične sposobnosti niže. Pretežito, to vrijedi za dužinu i kompleksnost rečenice. Glavni razlog kojim objašnjavaju zašto je to tako jest taj da gledanje televizije oduzima djeci vrijeme koje bi mogli kvalitetno provesti u razgovoru s roditeljima ili vršnjacima, ali i taj što djeca ponekad gledaju emisije neprikladne za njihovu dob. Tvrde i da pretjerano i „nepravilno” gledanje može utjecati, između ostaloga, na djetetov jezični razvoj, na mnogo negativnih načina.

Jasna Šego (2009) slaže se s tvrdnjom da previše provedenog vremena uz televizijski program osiromašuje djetetovu interakciju s roditeljima i vršnjacima. Tvrdi da dijete ne bi trebalo gledati televiziju dulje od dva sata dnevno zato što bi tako njegove jezične sposobnosti mogle biti niže. Konkretno navodi da bi time djetetove predčitačke vještine mogle biti slabije, da bi dijete moglo koristiti pojednostavljene rečenice te da bi, zbog previše vremena provedenog gledajući televizijske programe, moglo biti zaključeno u duženju s vršnjacima i roditeljima. Preporuča roditeljima da gledaju televiziju zajedno sa svojom djecom te da se cijela obitelj uključi u razgovore o televizijskom programu.

Slične tvrdnje prilaže i Ivana Zečević (2010), koja pored mogućih pozitivnih utjecaja navodi i negativne utjecaje televizije na razvoj govora djeteta. Slaže se s time da ako dijete dugo vremena provodi pred televizorom, njegove jezične sposobnosti mogu postati slabije; rečenice kraće i jednostavnije, a komunikacijske sposobnosti lošije. Kao i ostali već spomenuti autori, smatra da pretjerano gledanje televizije oduzima djetetu vrijeme za interakciju sa drugima.

Autorica Vlasta Ilišin (2003) navodi da djeca televiziju češće gledaju sama ili s vršnjacima nego s roditeljima. Ističe istraživanja koja su proveli Košir i sur. (1999:104) koja nam pokazuju da s

roditeljima o gledanome razgovara mali broj djece; samo 10-15 posto ispitivanih. Ipak, navodi se da nešto češće o tome razgovaraju s vršnjacima, točnije 14-18 posto ispitane djece.

Što se tiče preporučene dobi za početak gledanja televizije, Blaslov Nadinić (<http://www.djecjivrticlatnalucica.hr/roditelji/44-utjecaj-crtanih-filmova-na-djecu>) preporuča da djeca u dobi do dvije godine uopće ne gledaju televiziju. Navodi mišljenje stručnjaka koji tvrde da djeca u toj dobi televizijske emisije vide kao zbujujući skup boja, zvukova i slika te da ne razlikuju stvarnost od televizije. Također napominje da nema smisla govoriti o „obrazovnom aspektu” crtanih emisija za djecu u toj dobi, čak ni kad je govor u pitanju, jer smatra da djeca najviše riječi nauče u interakciji s roditeljima.

Autorica Posokhova (1999) tvrdi da je poželjno da dijete do 3. godine uopće nema pristup televiziji, a onda kada ju gleda preporuča da to budu sadržaji odgojnoga smjera (estetski, govorni, edukativni i zabavni). Napominje i da je za sprječavanje mucanja kod djece s preosjetljivim živčanim sustavom bitno ograničiti gledanje televizije na 1 sat dnevno.

S druge strane, Košir i sur. (2009) tvrde da djeca čak do četvrte ili pete godine ne razlikuju stvarnost koja ih okružuje od medijske slike.

4. ISTRAŽIVANJE

4.1. Predmet, cilj i hipoteza istraživanja

U svrhu izrade rada, anketom je provedeno istraživanje o učestalosti gledanja televizijskih emisija djece predškolske dobi, znanje njihovih roditelja o govoru usmjerenom prema djetetu (GUD-u) te svjesnost roditelja o važnosti GUD-a.

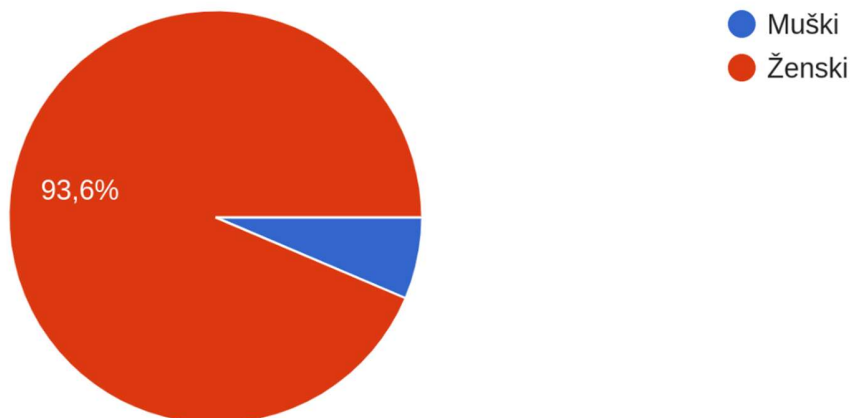
Cilj istraživanja bio je prikazati svjesnost i znanje roditelja o navedenoj temi te prikupiti informacije o televizijskim emisijama koje djeca rane i predškolske dobi najčešće gledaju.

Postavljene su sljedeće hipoteze:

1. Roditelji većinom gledaju televizijske emisije zajedno sa svojom djecom
2. Roditelji većinom razgovaraju sa svojom djecom o sadržajima koje gledaju na televiziji
3. Roditelji znaju što je to govor usmjeren djetetu (GUD)
4. Roditelji su svjesni toga da televizijske emisije za djecu moraju sadržavati GUD

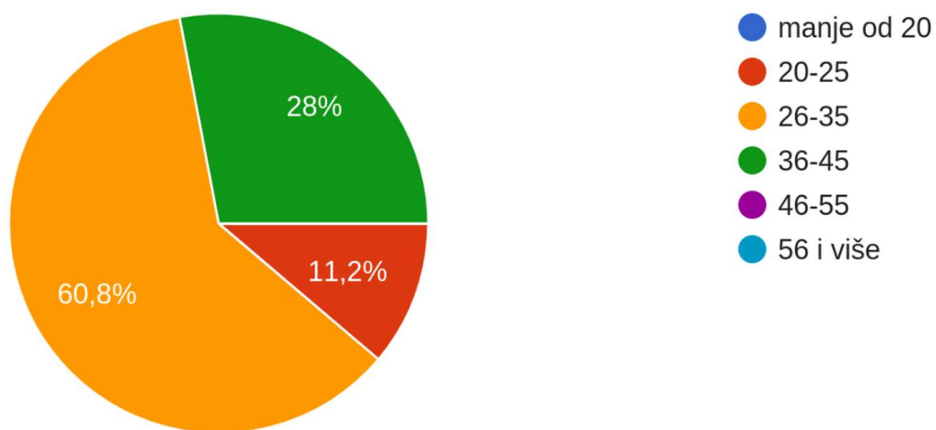
4.2. Uzorak ispitanika

U anketnom upitniku sudjelovalo je sto dvadeset i pet ($N = 125$) roditelja koji imaju barem jedno dijete rane i predškolske dobi. Od toga, 93,6 % je majki, a tek 6,4 % očeva.

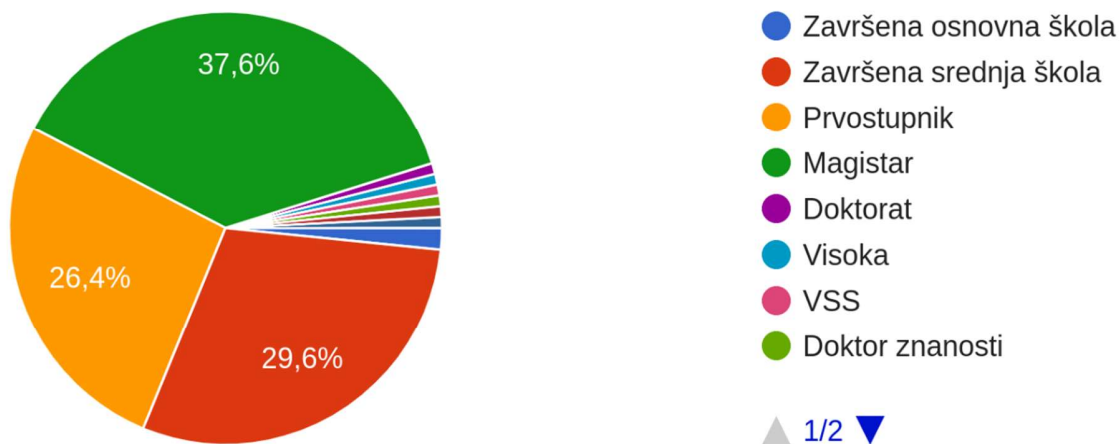
Slika 1. SPOL RODITELJA

Životna dob roditelja kreće se od 20 do 45 godina, a najviše sudionika je u dobi od 26 do 35 godina.

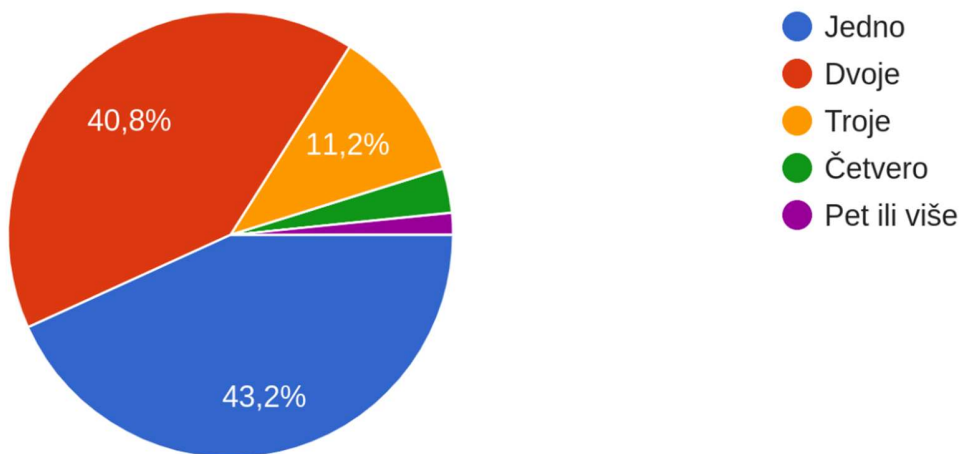
Slika 2. DOB RODITELJA

Što se stručne spreme roditelja tiče, najveći broj ispitanika ima završen magisterij (37,6 %). 29,6 % roditelja ima završenu srednju školu, a nešto manje (26,4 %) su prvostupnici. 3 osobe same navode da imaju završen doktorat.

Slika 3. STRUČNA SPREMA RODITELJA

Najveći broj ispitanih roditelja (43,2 %) ima samo jedno dijete. Nešto manje roditelja (40,8 %) ima dvoje, dok 11,2 % roditelja ima troje djece.

Slika 4. BROJ DJECE PO RODITELJU

4.3. Mjerni instrument

Istraživanje je provedeno pomoću anonimnoga polustrukturiranoga anketnog upitnika naslovljenog „Mogući utjecaj govornog sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora djece rane i predškolske dobi”. Prvi dio upitnika odnosio se na opće podatke o ispitanicima: spol, dob, stručna sprema te broj djece.

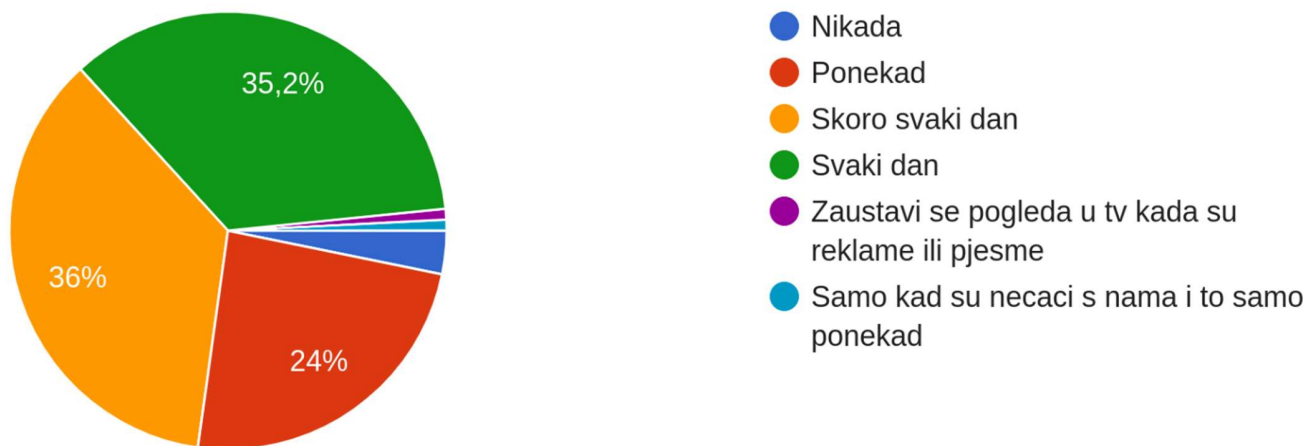
Drugi dio upitnika sadržavao je 5 pitanja vezana uz gledanje televizijskih emisija te 3 pitanja vezana uz poznavanje govora usmjerenog prema djetetu (GUD-a). Zadnje pitanje tražilo je od ispitanika da navedu imena najdražih televizijskih emisija njihove djece.

4.4. Provođenje istraživanja

Istraživanje je provedeno *online* od 14. do 21. srpnja 2020. godine. Anketni upitnik podijeljen je putem društvene mreže *Facebook*.

4.5. Rezultati istraživanja

Najviše roditelja (36 %) navodi da njihova djeca gledaju televizijske programe skoro svaki dan, dok nešto manji broj roditelja (35,2 %) navodi da gledaju svaki dan. 24 % roditelja tvrdi da njihova djeca televizijske programe gledaju ponekad, dok 3,2 % roditelja navodi kako njihova djeca nikada ne gledaju televizijske programe.

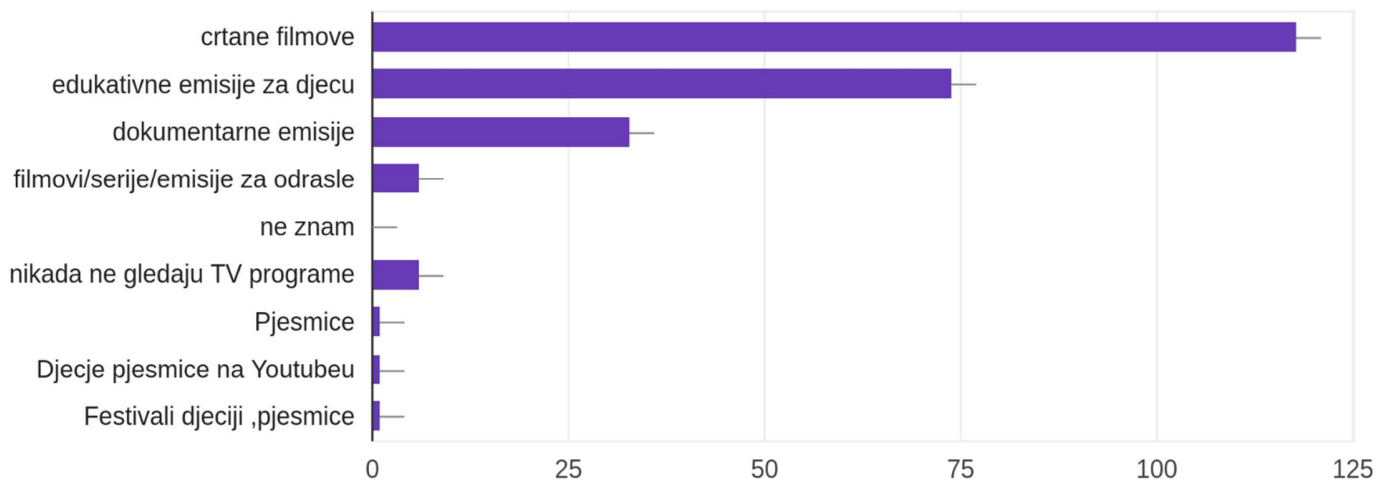
Slika 5. UČESTALOST GLEDANJA TELEVIZIJE

39,2 % roditelja navodi da njihova djeca dnevno provedu do 1 sat gledajući televizijske programe, dok nešto manje roditelja (27,2 %) ističe da njihova djeca to čine i do 3 sata dnevno.

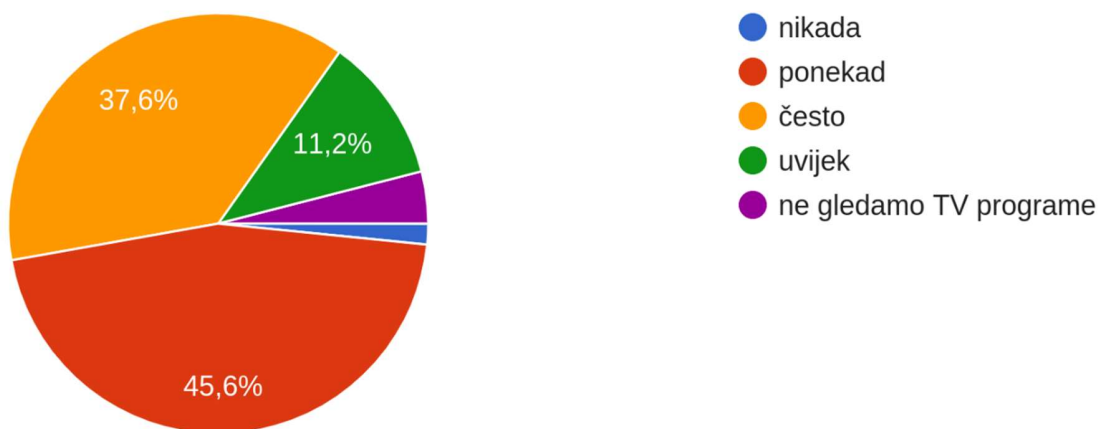
Slika 6. BROJ SATI GLEDANJA TELEVIZIJE

Većina roditelja (94,4 %) navodi da njihova djeca gledaju crtane filmove. Nešto manje gledaju edukativne emisije za djecu (59,2 %) i dokumentarne emisije (26,4 %). Neki roditelji posebno su napisali da njihova djeca gledaju pjesmice.

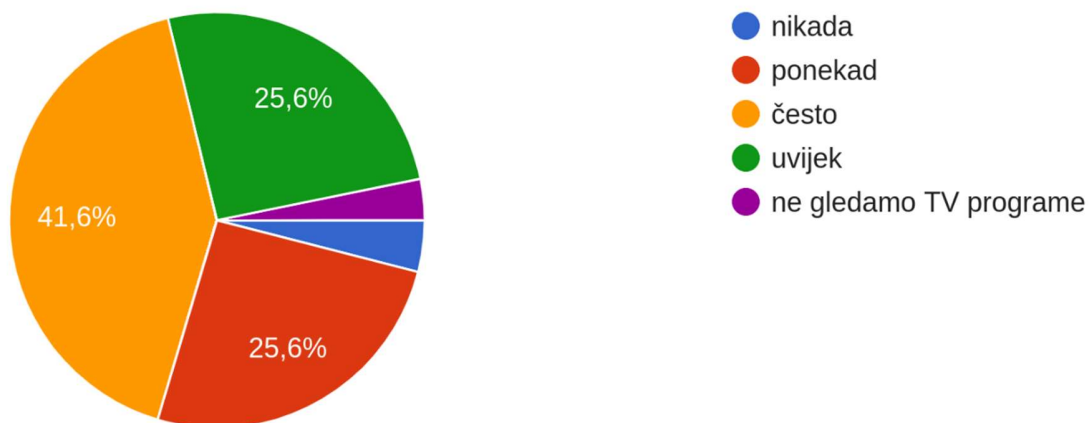
Slika 7. NAJGLEDANJI PROGRAMI

Što se tiče zajedničkog gledanja televizijskih emisija, 45,6 % roditelja navodi da to rade samo ponekad. 37,6 % roditelja tvrdi da često gledaju televizijske programe sa svojom djecom, dok samo 11,2 % roditelja navodi kako to rade uvijek. 2 roditelja (1,6 %) ističe da nikada ne gledaju televiziju sa svojom djecom.

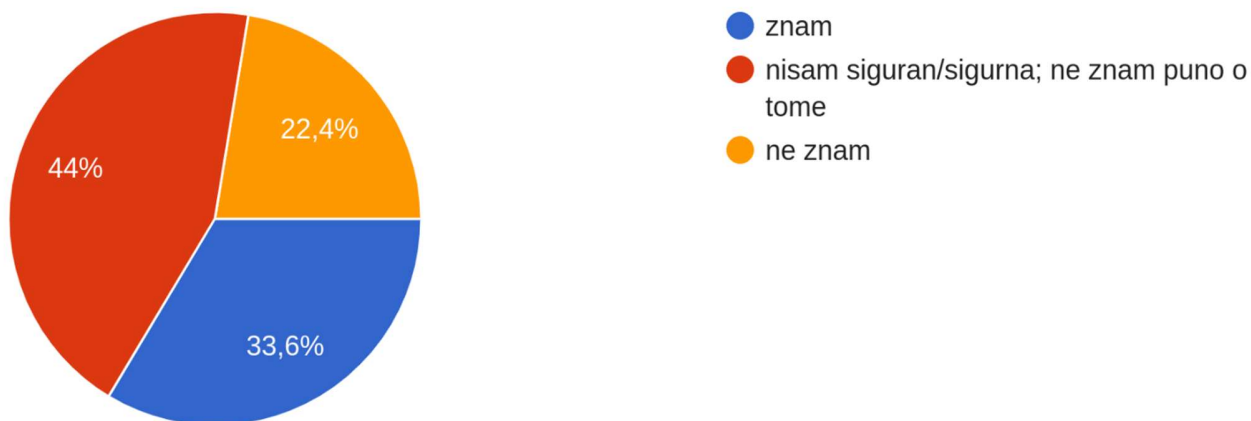
Slika 8. ZAJEDNIČKO GLEDANJE TELEVIZIJSKIH EMISIJA

Po sljedećim rezultatima možemo vidjeti da većina roditelja često razgovara sa svojom djecom o sadržajima koje gledaju (41,6 %). 25,6 % roditelja navodi da uvijek razgovaraju djecom o tome što gledaju, a jednaki broj navodi da to čine samo ponekad.

Slika 9. UČESTALOST RAZGOVORA O TELEVIZIJSKIM SADRŽAJIMA

Većina ispitanih roditelja, čak 44 %, nije sigurna ili ne zna puno o govoru usmjerenom na dijete (GUD-u). 33,6 % roditelja tvrdi da znaju što je to GUD, dok 22,4 % roditelja ističe da ne zna.

Slika 10. ZNANJE RODITELJA O GUD-U

Najveći broj roditelja (37,6 %) ne zna gledaju li njihova djeca televizijske emisije u kojima se koristi GUD. Samo 21,6 % roditelja sigurno je da njihova djeca gledaju programe u kojima se koristi GUD, dok su 4 roditelja (3,2 %) sigurna da ne gledaju.

Slika 11 SVJESNOT RODITELJA O GUD-U U TELEVIZIJSKIM EMISIJAMA

Ponovno najveći broj roditelja (36,8 %) ne zna trebaju li djeca gledati televizijske programe koji sadrže GUD, dok nešto manji broj (34,4 %) smatra da trebaju. 3 roditelja (2,4 %) smatraju da nije bitno sadrže li televizijski programi GUD. 12 % roditelja vjeruje da djeca uopće ne bi trebala gledati TV programe.

Slika 12 SVJESNOT RODITELJA O VAŽNOSTI GUD-A

4.6. Zaključak

Uspostavilo se da je prva postavljena hipoteza „roditelji većinom gledaju televizijske emisije sa svojom djecom“ djelomično potvrđena, s obzirom na to da prema rezultatima ankete najveći broj roditelja, 45,6 % ističe da samo ponekad gledaju televizijske emisije zajedno sa svojom djecom, dok samo 11,2 % tvrdi da to čine uvijek.

S obzirom na to da većina ispitanih roditelja, 41,6 %, navodi da često razgovaraju s djecom o sadržajima koje gledaju, druga postavljena hipoteza „roditelji većinom razgovaraju sa svojom djecom o sadržajima koje gledaju na televiziji“ djelomično je potvrđena.

Treća postavljena hipoteza glasi „roditelji znaju što je to govor usmjeren djetetu (GUD)“. Rezultati istraživanja prikazuju da najveći broj ispitanika, 44 % roditelja, nije siguran ili ne zna

puno o GUD-u, dok nešto manje roditelja, 33,6 %, tvrdi da zna što je to GUD. Ostatak ispitanih roditelja sigurno je da ne zna što je to GUD. Prema tome, treća postavljena hipoteza nije potvrđena.

Zadnja, četvrta postavljena hipoteza „roditelji su svjesni toga da televizijske emisije za djecu moraju sadržavati GUD“ djelomično je nepotvrđena. Najveći broj ispitanih roditelja, 36,8 %, ne zna trebaju li djeca gledati televizijske programe koji sadrže GUD. Ipak, nešto neznatno manji postotak roditelja, 34,4 % smatra da trebaju gledati emisije koje sadrže GUD.

Prema rezultatima iz provedene ankete, može se zaključiti da roditelji nisu dovoljno upućeni u to što je GUD te koje televizijske emisije ga sadrže, a koje ne. Osim što većina roditelja ne može potvrditi gledaju li njihova djeca emisije koje sadrže GUD, većina također nije sigurna ni trebaju li one sadržavati GUD ili ne.

5. ANALIZA GOVORNOG SADRŽAJA TELEVIZIJSKIH EMISIJA ZA DJECU

Prema provedenom anketnom upitniku, prikupljeni su podaci vezani uz djecu najdraže televizijske emisije. Odabrane su statistički najgledanije emisije te je provedena analiza govornog sadržaja nekih od tih emisija.

Prema danim odgovorima roditelja, kao najomiljenija crtana emisija njihove djece zabilježena je *Peppa Pig*, sa sveukupno 16 glasova. Nešto slabije gledane emisije su *Psići u ophodnji* te *Klub Mickeyja Mousea*, oboje sa 13 glasova. Sljedeća najgledanija emisija je *Juhuhu*, s 9 glasova, zatim *Dora istražuje* i *Žar* sa 7 glasova te *Maša i Medvjed* sa 6 glasova.

5.1. Analiza: Peppa Pig

Peppa Pig britanska je animirana televizijska serija iz 2004. godine namijenjena djeci predškolske dobi. Emisija prikazuje život svinje Peppe, njezinog brata Georgea, tate praščića i mame praščić, uz poneke sporedne likove životinja. Svaka epizoda traje oko 5 minuta, a trenutno se prikazuje na američkom televizijskom programu Nick Jr. svakim danom od 6 do 7 sati ujutro te od 11:20 do 11:35. Crtana emisija nagrađena je 2005. godine nagradom BAFTA za najbolju dječju crtanu emisiju te nagradom Annecy International Animated Film Festivala za najbolju televizijsku produkciju. 2014. godine dobila je Nagradu Britanske akademije filmske i televizijske umjetnosti za najbolji animirani film. (<https://www.imdb.com/title/tt0426769/awards>)

Analizirana je 1. epizoda 2. sezone emisije pod imenom „Mjehurići”. Na početku emisije, pripovjedač gledateljima razgovijetnim glasom opisuje što glavni likovi rade. Tema emisije je puhanje balončića od sapunice te likovi, jednako kao i pripovjedač, tokom epizode više puta ponavljaju riječ „balončići”. Pripovjedač se cijelo vrijeme obraća gledateljima te objašnjava što se u emisiji događa. Na kraju epizode, kad je Peppa krenula skakati po blatnoj lokvici, pripovjedač kaže: „Peppa voli skakati gore dolje po blatnim lokvicama.” Peppa zatim kaže da je sapunica iz lokve napravila balončić. Pripovjedač govori: „Peppa voli skakati gore dolje po blatnim lokvicama od sapunice. Svi vole skakati gore dolje po blatnim lokvicama od sapunice.” Time završava prva epizoda.

Glas pripovjedača naglašava važne pojmove i ne govori jednolično. Teme o kojima govore u emisiji su svakodnevne i djeci poznate, a u svakoj emisiji nudi se edukativni sadržaj. U emisiji „Mjehurići“, likovi su pokazali gledateljima kako mogu napraviti svoju sapunicu za balončiće. Svaka epizoda obrađuje novu temu i pruža nove informacije, a radnja se odvija „sada i ovdje“.

5.2. Analiza: Klub Mickeyja Mousea

Mickey Mouse Club House, ili u prijevodu *Klub Mickeyja Mousea*, američka je interaktivna animirana serija za djecu predškolske dobi iz 2006. godine. Trenutno se emitira na TV programu RTL Kockica, svakog dana u jutarnjem i poslijepodnevnom terminu, a svaka epizoda traje oko 30 minuta. Emisija je 2010. i 2012. godine osvojila američku nagradu Annie Awards za najbolju animiranu televizijsku produkciju. (<https://www.imdb.com/title/tt0784896/awards>)

Crtana emisija prikazuje zabavne i edukativne avanture glavnog lika Mickeyja Mousea i njegovih prijatelja. Analizirana je 10. epizoda 4. sezone emisije pod imenom „Raspjevani Mickeyjev klub“. Emisija započinje tematskom pjesmom, a Mickey Mouse obraća se djeci pozdravljajući ih s „Bok društvo“ te ih potiče da izgovore čarobnu rečenicu kako bi se pojavila Mickeyjeva kuća: „Recite sa mnom: Meeska Mooska Mickey Mouse“. U ovoj epizodi, likovi se pripremaju za natjecanje bendova. Mickey upita djecu „Hoćete li nam se i vi pridružiti na natjecanju bendova?“

Za razliku od Mickeya, koji govori razumljivo i razgovijetno, lik Paško Pajo koji se pojavljuje govori jedva razumljivim jezikom. Njegov lik oponaša govor patka koji frflja te izgovara riječi brzo i nerazgovijetno.

U emisiji, voditelj natjecanja je lik patka koji govori razgovijetno i polako, obraćajući se djeci: „Trebate zapljeskati sa mnom. Hajde, zaplješćite sa mnom.“, „Sada pogledajte što se događa kad zapljeskate malo jače!“. Patka potiče djecu da sudjeluju te svojim pljeskom potiču natjecatelje u emisiji. Prema navedenom primjeru, može se primijetiti kako je lik patka upotrijebio pravilan oblik glagola riječi „zapljeskati“, koji u prezentu množine glasi „zapljeskate“. Na taj način, dijete bi moglo čuti i usvojiti tu riječ koja se možda razlikuje od onoga što bi dijete inače reklo.

U emisiji se nekoliko puta pojavi izazov koji likovi ne mogu riješiti sami, tako da traže pomoć djece. Likovi potiču djecu da izgovore čarobne riječi „O, Sjajko!“ kako bi prizvali magičnu napravu koja će im pomoći pri rješavanju problema. Zatim, nakon što čarobna naprava ponudi 4

stvari, likovi potiču djecu da glasno izgovore koja od ponuđenih stvari bi im mogla pomoći. Na taj način, djeca mogu sudjelovati te, govoreći, pomagati likovima tijekom cijele epizode.

U navedenoj epizodi, bilo je puno pjevanja različitih pjesmica. Lik pjevačice patke djecu potiče da i zaplešu: „Hajde društvo, zaplešimo!“

Mickey Mouse se, nakon svih riješenih izazova, obraća djeci: „Hvala vam što ste nam pomagali na današnjem klupskom natjecanju.“ Emisija završava tematskom pjesmom, a na samom kraju Mickey pozdravlja gledatelje: „Hvala što ste svratili!“

5.3. Analiza: Maša i Medvjed

Maša i Medvjed ruska je crtana serija iz 2009. godine. Trenutno se prikazuje na TV programu RTL Kockica, svakim danom u poslijepodnevnom terminu, a jedna epizoda traje od 5 do 7 minuta. 2015. godine osvojila je nagradu Kidscreen Awards za najbolju animaciju (<https://kidscreen.com/2015/02/24/announcing-the-2015-kidscreen-awards-winners/>), a 2016. i 2018. nagrađena je APKIT Awards nagradom za najbolju animiranu seriju (<https://www.imdb.com/title/tt1884856/awards>).

Emisija prikazuje avanture nestašne djevojčice Maše i njezinog prijatelja Medvjeda. Analizirana je 16. epizoda 1. sezone pod imenom „Brzo mi ozdravi“. Maša je jedini lik u emisiji koji govori, no ne obraća se gledateljima nego razgovara sa Medvjedom. Na početku emisije, Medvjed se pretvara da je bolestan. „Medo, jesi li bolestan ili što?“ Maša ga je upitala, a zatim ga je odlučila izliječiti. Maša govori medvjedu što i kako mora raditi, a Medvjed komunicira s Mašom isključivo govorom tijela i gestama. Tijekom cijele epizode svira instrumentalna glazba uz zvukove koji pobliže dočaravaju zbivanje u emisiji. Kako se radnja ubrzava, tako i tempo glazbe postaje brži i živahniji.

„Jesi li se mic'o iz kreveta? I još si bolestan?“ Maša provjerava medvjeda, a on joj odgovara kimanjem glave.

Cijela radnja odvija se dosta brzo, a u dosta scena nema govora uopće, već se samo izmjenjuju brze slike. S obzirom na to da nema pripovjedača ili likova koji se obraćaju djeci, potrebno je zaključiti što se u emisiji događa samo praćenjem brzih scena. Samim time, ne može se puno reći o govornom sadržaju ove crtane emisije.

6. ZAKLJUČAK

Govor je vještina koju dijete usvaja od rođenja, a njegovih prvih 6 godina života ključno je razdoblje za razvoj istoga. Djeca usvajaju govor koji čuju te ga tako počinju kopirati. S obzirom na to, od iznimne je važnosti pružiti djeci stimulativnu okolinu koja pruža dobar govorni uzor.

Televizija je svakako dio okoline i svakodnevnice većine djece, a samim time pruža im primjere govora i komunikacije, bilo dobre ili loše. Televizijske emisije nisu niti isključivo dobre ili loše za razvoj govora djeteta. Zapravo, one mogu biti i jedno i drugo, ovisno o tome što i kako djeca gledaju.

Od iznimne je važnosti da odrasli budu aktivno uključeni u vrijeme koje djeca provedu pred *malim ekranima* kako bi pravilnim izborom i selekcijom sadržaja bili u mogućnosti pozitivno utjecati na govorne primjere koje će njihova djeca slušati.

Jedan od mogućih problema kod negativnog utjecaja televizijskih emisija na govor djece je pretjerano gledanje televizije bez imalo nadzora odraslih, jer time djeca dolaze u poziciju gledati govorno neprimjerene sadržaje. Ukoliko se djeci ograniči gledanje televizije u svrhu pozitivnog razvoja govora, imat će više slobodnog vremena na raspolaganju za usvajanje i razvoj govora kroz razgovor s roditeljima i vršnjacima ili kroz igru.

No, za vrijeme gledanja televizijskih emisija djeca također mogu biti u prilici pozitivno razvijati svoj govor ukoliko su emisije koje gledaju pomno smišljene i napravljene za djecu. Kako bi odrasli djeci mogli pružiti tu priliku, trebali bi biti upoznati sa karakteristikama govorno primjerenih emisija za djecu, a isto tako i govorno neprimjerenih.

Kako bi se dobio uvid u znanje roditelja o mogućim utjecajima govornih sadržaja televizijskih emisija na razvoj govora djece, provedeno je anketno istraživanje. Rezultati prikazuju da velik postotak roditelja nije upoznat s važnosti GUD-a u televizijskim emisijama za djecu, ili uopće ne znaju što je to GUD. S obzirom na to da, prema rezultatima ankete, većina djece televiziju gleda svaki ili skoro svaki dan, a prosječno ju gleda sat vremena dnevno, možemo zaključiti da djeca puno vremena provedu slušajući dobre ili loše govorne primjere u televizijskim emisijama.

Provedena analiza govornog sadržaja televizijskih emisija za djecu ukazala je na to da djeca sama biraju ili najviše vole gledati crtane emisije koje su ocijenjene kao pozitivne crtane emisije za djecu. Također, govorni sadržaj tih najgledanijih emisija ima karakteristike pozitivnoga govornog

sadržaja koji, prema tvrdnjama mnogih autora spomenutih u ovom radu, potiče pozitivan razvoj govora i komunikacije kod djece.

Prema svim tvrdnjama autora čija su mišljenja navedena u ovom radu, može se zaključiti da televizijski sadržaji ne moraju imati loš utjecaj na djecu; bitno je samo da se znaju pravilno koristiti.

LITERATURA

- Andrešić, D.; Benc Štuka, N., Gugo Crevar, N., Ivanković, I., Mance, V., Mesec, I., Tambić, M. (2010). Kako dijete govori? : razvoj govora i jezika, najčešći poremećaji jezično-govorne komunikacije djece predškolske dobi: priručnik za roditelje, odgojitelje, pedijatre i sve koji prate razvoj djece. Zagreb: Planet Zoe
- Apel, K., Masterson, J. (2004). Jezik i govor od rođenja do 6. godine: od glasanja i prvih riječi do početne pismenosti – potpuni vodič za roditelje i odgojitelje. Lekenik: Ostvarenje
- Blažević, N. (2012). Djeca i mediji – odgoj na »televizijski« način. *Nova prisutnost*, 10 (3), 479-493
- Blaži, D. (1994). Utjecaj okoline na razvoj govora u djece. *Defektologija*, 30 (2), 153-161
- Habib, K., Soliman, T. (2015). Cartoons' Effect in Changing Children Mental Response and Behavior. *Open Journal of Social Sciences*, 3 (9), 248-264
- Ilišin, V. (2003). Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima. *Medijska istraživanja*, 9 (2), 9-34
- Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001). Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži ; IDIZ
- Košir, M., Zgrabljčić, N., Ranfl, R. (1999). Život s medijima: priručnik o medijskom odgoju za roditelje, nastavnike i učitelje. Zagreb: Doron
- Pavličević-Franić, D. (2018). Utjecaj jezičnih djelatnosti slušanja i govorenja na razvoj komunikacijske kompetencije u procesu ovladavanja hrvatskim jezikom. *Croatian Journal of Education*, 20 (2), 257-308
- Posokhova, I. (1999). Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece: priručnik za roditelje. Zagreb: Ostvarenje

Mrežne stranice:

- Blaslov Nadinić, M. Utjecaj crtanih filmova na djecu. DV Zlatna Lučica.
<http://www.djecjivrticzlatnalucica.hr/roditelji/44-utjecaj-crtanih-filmova-na-djecu>
- Zečević, I. (2010). Utjecaj televizijskih sadržaja na djecu - Smjernice za klasifikaciju televizijskih sadržaja. <https://docs.rak.ba/documents/14ebe2c5-9cfa-4a54-8d40-d07a99e4f07a.pdf>
- Internet Movie Database (IMDb). <https://www.imdb.com/title/tt0426769/awards> (12. rujan 2020)
- Internet Movie Database (IMDb). <https://www.imdb.com/title/tt0784896/awards> (13. rujan 2020)
- Internet Movie Database (IMDb). <https://www.imdb.com/title/tt1884856/awards> (13. rujan 2020)
- <https://kidscreen.com/2015/02/24/announcing-the-2015-kidscreen-awards-winners/> (13. rujan 2020)

Prilozi

Slika 1. SPOL RODITELJA	17
Slika 2. DOB RODITELJA	17
Slika 3. STRUČNA SPREMA RODITELJA	18
Slika 4. BROJ DJECE PO RODITELJU	18
Slika 5. UČESTALOST GLEDANJA TELEVIZIJE	20
Slika 6. BROJ SATI GLEDANJA TELEVIZIJE	20
Slika 7. NAJGLEDANIJI PROGRAMI	21
Slika 8. ZAJEDNIČKO GLEDANJE TELEVIZIJSKIH EMISIJA	22
Slika 9. UČESTALOST RAZGOVORA O TELEVIZIJSKIM SADRŽAJIMA	22
Slika 10. ZNANJE RODITELJA O GUD-U	23
Slika 11. SVJESNOT RODITELJA O GUD-U U TELEVIZIJSKIM EMISIJAMA	23
Slika 12. SVJESNOT RODITELJA O VAŽNOSTI GUD-A	24

Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da sam ja, Sara Lovrić, studentica Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, odsjeka u Petrinji, samostalno napisala završni rad pod mentorstvom prof. Božice Vuić, suradnice mentora izv. prof. dr. sc. Vladimire Velički, na temu: Mogući utjecaj govornoga sadržaja televizijskih emisija za djecu na razvoj govora djece rane i predškolske dobi. U radu sam koristila isključivo literaturu koja je navedena na kraju završnog rada.

U Petrinji,

Potpis:
